

A helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 24/2006. (VIII. 14.) rendelet 4. melléklete a következő 3. ponttal egészül ki:

„3. A debreceni Nagyerdő (városi) belterülete természetvédelmi terület 22331 hrsz.-ú ingatlanának természetvédelmi kezelési terve

3.1. Tervezési terület általános jellemzése, kezelője

3.1.1. Tervezési terület

A debreceni Nagyerdő (városi) belterületén a Nagyerdei körút, Pallagi út és az Ady Endre sugárút által közbezárt, 9.6733 ha terület: a Nagyerdei Stadion körüli park és parkerdő.

A terület, mint kultúrtörténeti emlék, a város fejlődésének sajátos időszakára, a város és a Nagyerdő kapcsolatára is emlékeztet.

A Nagyerdei Stadion körüli park és parkerdő jelentős helyi értéket képvisel, tájképi és rekreációs szempontból kiemelkedő. Számos idős, a korábbi természetes erdőtársulásra jellemző kocsányos tölgy (*Quercus robur*) fa található itt. Zoológiai szempontból fontos denevér, madár, ízeltlábú élőhely. Természetvédelmi célja az értékes fa, cserje és lágyszárú állomány, valamint a parkra jellemző tájképi értékek és a gazdag állatvilág megóvása, fejlesztése, a park területi épségének fenntartása.

A tervezési terület a „HUHN 20033 Debrecen-hajúböszörményi tölgyesek“ elnevezésű NATURA 2000 különleges természetmegőrzési terület részét képezi.

A területen fennmaradt erdőrészek területének mérete kicsi ahhoz, hogy az erdőre jellemző életközösséget hosszú távon fenntartsa.

A tervezési területen négy különböző struktúrájú erdei élőhely található, melyek az „E4“ jelű erdőrészlet kivételével teljesen elszakadtak a Nagyerdő nagy biológiai változatosságú országos védettségű részeitől. Az „E4“ jelű erdőrészlet természetszerű erdei élőhelyet tart fenn. A heterogén korösszetételű, elegyes üde tölgyes kiemelkedő elemei a matuzsálemi korú tölgyek. A területen értékes, őshonos fajok (kecskerágó, egybibés galagonya, kökény) uralta cserjeszint található. Az országos védettségű nagyerdei tömbtől csupán egy két sávós út választja el, ezért a terület nem izolálódott oly mértékben, mint a Békás-tó körüli Nagyerdei Parkerdő. Folyamatos az élőlények (rovarok, madarak, kisemlősök) beáramlása a területre. Ezáltal az egykori Nagyerdő jellemzőit még hordozza.

A tervezési terület biológiai sokfélesége jelentősen elmarad a Nagyerdő természetszerű élőhelyeitől, főként a nagyobb tűrőképességű generalista fajok jellemzik, az érzékenyebb specialista fajok közül főleg az idős kocsányos tölgyekben élő fajok fordulnak elő nagyobb számban (nagy hősincér, csonkafülű denevér).

A tervezési terület természeti rendszereinek természetessége igen alacsony, az erdőtípusra jellemző társulások kizárólag az „E4“ jelű erdőrészletben lelhetőek fel.

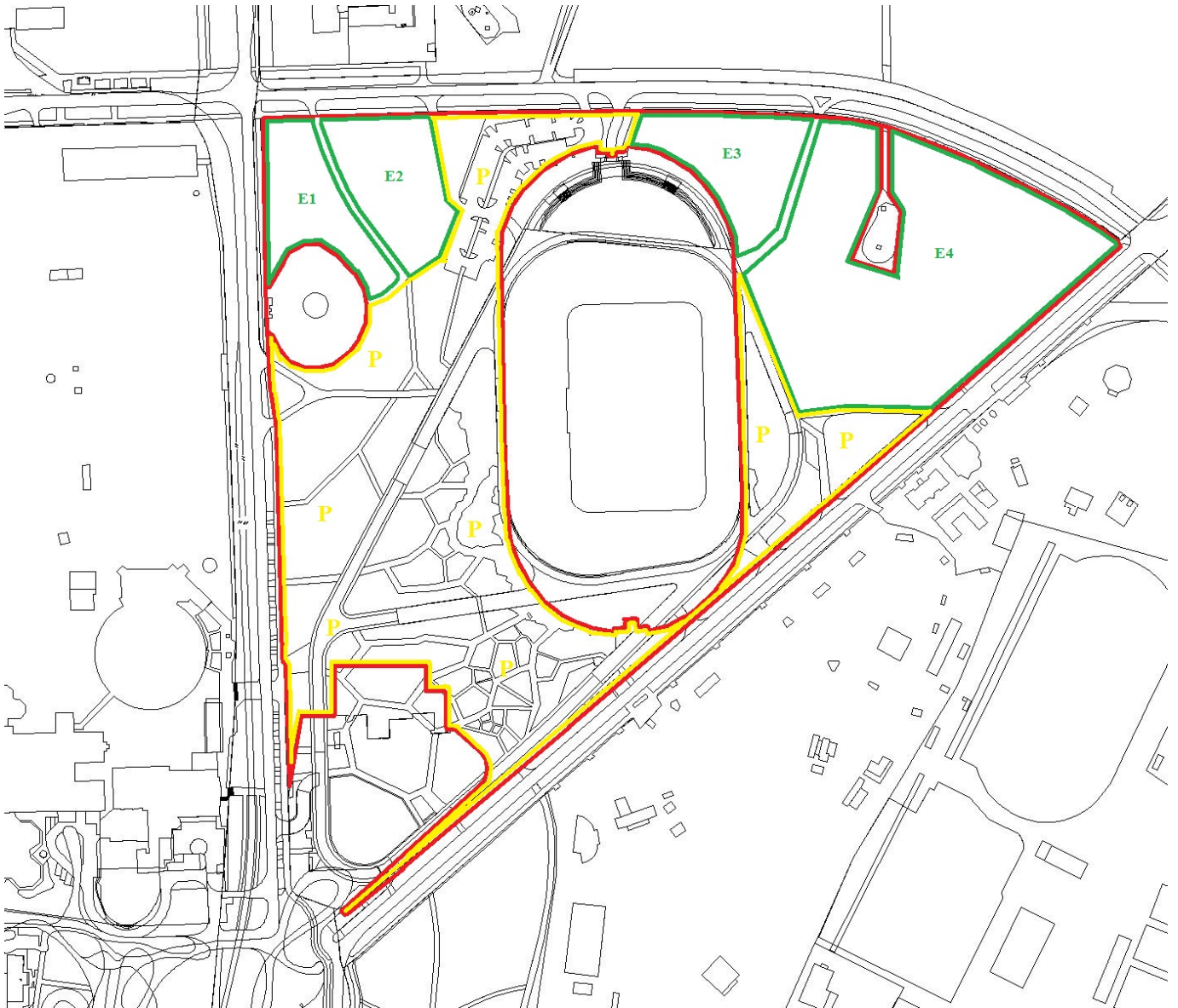
A ritka, természetvédelmi szempontból jelentős fajok közül a nagy hősincér (Natura 2000 jelölő faj) emelhető ki.

A korábbi veszteségek, a hosszú ideje folyó degradációs folyamatok miatt a sérülékenysége alacsony, mivel az érzékeny, sérülékeny elemeket a terület elvesztette. Tovább romolhat a helyzet, ha a kocsányos tölgy öreg egyedeit nem tudjuk megóvni és nem sikerül a tölgyek tőszámát megőrizni, esetleg emelni.

A jellemzőség a fentiek értelmében szintén alacsony, a valamikori gyöngyvirágos tölgyes emlékét is csak kevés elem őrzi, a meglévő struktúra jellegtelen.

Jelenlegi értékét a pihenő, rekreációs funkció, színvonalas rendezvény-tér, esztétikus környezet adja. Ehhez a Nagyerdei Stadion körüli park és parkerdő, mint természeti érték kapcsolódik, a rekreációs funkciókat kiegészítve.

3.1.2. Térképi vázlat

A tervezési területet a térképen sötét vonal határolja, melynek rendeltetése, hogy őrizze meg a megmaradt élővilágnak továbbra is potenciális és valós élőhelyeit. A természetvédelmi kezelési módszerekkel fenntartott területegységeket „E1-E4” számozás jelöli.

A világosabb vonal jelzi az intenzív kertészeti módszerekkel kezelt park (P) terület határát, mely mint kultúrparkká alakított terület és pihenőpark, tudományos-, kulturális közérdekből biztosítja a rekreációt, lehetőséget adva a lakosság részére a természeti értékek megismerésére.

3.1.3. Természetvédelmi kezelő

A tervezési területen a természetvédelmi kezelői feladatokat Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának a helyi jelentőségű természetvédelmi területek fenntartásáért felelős szervezeti egysége (a továbbiakban: természetvédelmi kezelő) látja el, aki ezt a jogát szakmai koordinátoron keresztül, ökológus szakértő bevonásával gyakorolja.

3.2. Természetvédelmi célkitűzések

3.2.1. Gyakorlati célkitűzéseket befolyásoló veszélyeztető tényezők

- a) Mivel a természetes társulások hiányoznak, a területen a legnagyobb probléma a tájidegen, invazív hajlamú fajok, nitrofitá gyomok jelenléte.
- b) Gondot jelent a terület képének és vegetációjának vázát jelentő matuzsálemi korú kocsányos tölgyek egészségi állapotának romlása. Ezért kezelésükre kiemelt figyelmet kell fordítani, folyamatosan kell gondoskodni a száraz vázágak, valamint az egyéb élősködők, félélősködők (sárga fagyöngy) folyamatos eltávolításáról.
- c) A tervezési területen tervezett célok megvalósulását veszélyezteti a terület egyéb, természetvédelmi célkitűzésekkel ellentétes felhasználása.
- d) A parki és parkerdei területeket egyaránt veszélyezteti a nyári rendezvények alatt és a kiemelt turisztikai időszakokban jellemző rendkívül intenzív használat (gyepfelületek és növénytelepítések kitaposása, rongálás, illegális hulladékok megjelenése).

3.2.2. Gyakorlati célkitűzések

- a) Az egyedi tájkép és táji értékek megőrzése, fenntartása (E; P).
- b) A természetszerű folyamatok fenntartása (E).
- c) A területen élő védett növény- és állatfajok állományainak megőrzése, és bemutatási lehetőségének fejlesztése (E).
- d) A biológiai sokféleség megőrzése, elősegítése a degradálódó területeken (E).
- e) A természetvédelem érdekeivel összhangban álló monitorozó tevékenységek elősegítése (E).
- f) A nagy forgalmú látogatás feltételeit, és egyben a terület természeti értékeinek védelmét biztosító infrastruktúra kiépítése, folyamatos karbantartása (E; P).

3.2.3. Gyakorlati célkitűzések indoklása

- a) A Nagyerdei Stadion körüli park és parkerdő erdészeti módszerekkel terlepített, évtizedek óta magára hagyott, kezeletlen terület volt, melynek következtében az erdő természetes folyamatai megrekedtek. A tájidegen fajok betelepítése, majd térnyerése folyamatos. Ez együtt jár a terület degradációjával, gyomosodásával, melyet az éghajlat változása is felerősít. Súlyos problémát jelent a globális klímaváltozásban is gyökerező, szélsőségesen szárazuló klíma, amely további degradációs folyamatok táptalaját jelentheti. A változó környezeti viszonyokhoz a tájidegen fajok jobban tudnak alkalmazkodni, nemhogy elviselik a szárazabb mikroklimatikus viszonyokat, hanem eredményesebben szaporodnak és gyorsabban terjednek, mint a vegetáció őshonos elemei. Feladatunk és célunk a megmaradt élővilág értékes, védett és veszélyeztetett fajai számára túlélést jelentő természetközeli élőhelyek fenntartása, fejlesztése. Ehhez kapcsolódóan a természetes folyamatok érvényesülésének elősegítése, az őshonos fa és cserjefajok betelepítése, a meglévők támogatása, védelme, és a tájidegen fajok hosszú távú, tartós visszaszorítása az erdei részokről. Minél intenzívebben és drasztikusabban próbálunk meg egy terület helyzetébe beleavatkozni, annál nagyobb mértékű lesz a bolygatás, amely aztán az inváziós hajlamot növeli. Ezért kell szakaszosan, „apró” lépésenként haladni. Ennek megfelelően az utóbbi 2-3 évben az erdei területek fenntartása szakmailag megalapozottan (ökológus szakértők bevonásával), a természeti rendszerek érzékenységére való fokozott odafigyeléssel történik.
- b) "Városi" erdőként, a parkerdő, illetve arborétum jellegű szem előtt tartva egy szép, élvezhető, a városiak pihenését, rekreációs céljait szolgáló erdő fenntartása fontos szempont a kezelés során.

3.3. Természetvédelmi stratégiák

- a) Termőhelyek leromlásának megállítása, azok átalakítása őshonos fajokkal (E).
- b) Invazív fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása aktív természetvédelmi kezeléssel (E).
- c) Az invazív gyomfajok visszaszorítása, további terjedésük megakadályozása (E).
- d) A terület jellegzetes táji értékeinek védelme a tájkép átalakítással járó tevékenységek szabályozásával (E; P).
- e) A természetvédelmi kezeléseket megalapozó és azokat továbbfejlesztő kutatások (vizsgálatok) beindítása (állományterképezés, egyedszámlálás) (E).
- f) A látogatás, valamint az oktatási és kutatási tevékenység irányítása, szabályozása irányító táblák kihelyezésével, a meglévő sétautak fenntartásával (E; P).
- g) A faállomány gazdagítása különleges esztétikai (virágzás, őszi lombszíneződés stb.) élményt nyújtó fajokkal (P; az E és P határán).

3.4. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.4.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

a) Erdei élőhelyek kezelése, fenntartása E1-E4

1. A munkálatok során be kell tartani Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának a természetvédelmi kezelési feladatokat ellátó szervezeti egysége által kijelölt szakmai koordinátor utasításait, ajánlásait.
2. A munkálatok megkezdése előtt a munkavezetőket és a résztvevőket oktatásban kell részesíteni a szakmai koordinátornak és ökológus szakértőnek a helyszínen.
3. A környezet- és természet védelme érdekében csak megfelelő műszaki állapotú munkagépek használhatóak.
4. A deponálás, felvonulás, közlekedés elsősorban a vegetációval nem borított, kiépített közlekedési utakon, aszfaltozott területeken történhet.
5. A védett területeken a gépjárművek közlekedésére a meglévő utakat kell használni.
6. A munkálatok során meg kell akadályozni a hulladékok és szennyező anyagok (pl. olaj) elszóródását, szivárgását.
7. A munkálatok során fokozott figyelmet kell fordítani a helyi védett természeti értékek megóvására, azokat elpusztítani, bennük kárt okozni tilos.
8. Minden olyan tevékenység, amely a védett fajok pusztulását idézi elő, fokozottan védett fajok szaporodását zavarja, hatósági eljárást von maga után.
9. Figyelmet kell fordítani a fák és környezetük természetes viszonyainak fenntartására és eredeti jellegének megőrzésére.
10. Amennyiben a munkálatokkal érintett területen, növényeken védett fajok (fészkelő madarak, védett rovarfajok, denevérek stb.), vagy azokra utaló jelek (fészkek, stb.) találhatóak, a munkálatokat azonnal fel kell függeszteni és a szükséges intézkedésekről az illetékes természetvédelmi hatóság engedélyével gondoskodni kell.
11. A munkák elvégzését követően a zöldterületet a hulladéktól és törmeléktől mentesen, rendezett állapotban kell átadni. Törmeléket, hulladékot a területen tárolni nem lehet, annak 24 órán belüli elszállításról gondoskodni kell a munkák befejeztével.
12. A munkálatok az oktatásban részt vett munkavezető jelenlétében és a szakmai koordinátor vagy ökológus szakértő ellenőrzése mellett végezhetőek.
13. A munkálatokat az avarszint kíméletével a lehető legkisebb bolygatással és terheléssel kell végezni. A területen munkálatok elvégzésekor egyszerre legfeljebb harminc fő tartózkodhat. A területen munkálatok elvégzésekor egy munkacsapatban egyszerre legfeljebb tizenöt fő tartózkodhat.
14. A munkavégzés megkezdése előtt a területen a védett geofiták (pl.: téltemető, hóvirág) ismert előfordulási helyeit körül kell keríteni, hogy a munkálatok során ne sérüljenek.

15. A munkálatok kezdetének tervezett időpontjáról a természetvédelmi kezelőt értesíteni kell.
16. Amennyiben a munkálatok ütemezésében, az elvégezni kívánt munkálatokban változás történik úgy arról a természetvédelmi kezelőt 3 munkanapon belül értesíteni kell.
17. A területen biztosítani kell a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak a hatósági-, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrének és a természetvédelmi kezelőnek az ellenőrzés lehetőségét.
18. A védőfunkciók ellátásának, illetve a terület mezo- és mikroklímájának megóvása érdekében biztosítani kell a folyamatos ligetes jellegű erdőborítást.
19. A tervezési területen az invazív cserjefajok (pl. akác, nyugati ostorfa, bálványfa) gyérítéssel szelekciója október közepétől a következő év március közepéig, korai tavaszodás esetén február végéig végezhető. A cserjeszelekciót csak úgy lehet megkezdeni, hogy előtte a területen felmérést kell végezni és még lomblevelés állapotban meg kell jelölni azokat a tájidegen, invazív fajokat, amelyeket a védett területről el kell távolítani.
20. A cserjeszelekció során a cserjeszint nem távolítható el teljes mértékben. A területen hektáronként 4-5 (egyenként 45-50 m²-es) őshonos fajokból álló cserjefoltot kell hagyni, vagy telepíteni. A meghagyandó cserjefoltokat szakmai koordinátor jelenlétében kell kijelölni. A cserjeszint invazív fajait fokozatosan a Nagyerdő eredeti vegetációjára jellemző cserjefajokra (pl: galagonya, kökény, fagyal, mogyoró stb.) kell cserélni.
21. Az erdőkezelési beavatkozások lehetséges irányai, feladatai az állományrészek fafajösszetételétől, szerkezetétől, színteztettségétől, az „újulat” jelenlététől, stb. függően az alábbiak:
- a) Az erős koronájú, kielégítő egészségi állapotú, várhatóan magas életkort elérő faegyedek megsegítése, alánövések megszüntetése, öreg tölgyek kiszabadítása, látványhelyzetbe hozása.
 - b) A sűrű állományrészek kismértékű, csoportos mintázatú fellazítása.
 - c) Az állományok alatt megjelent faegyedek, facsoportok megsegítése, felszabadítása.
 - d) A feltörekvő fiatalos foltokban – a természetes szelekció kiegészítéseképpen – a kiugró, erőteljesebb egyedek megsegítése, a fafaj-arányok kontrollja.
22. A tájidegen, invazív, Nagyerdőre nem jellemző és vegetációt veszélyeztető fák kivágását és gallyazását fészkelési és fiókanevelési időszakon és a denevérek téli nyugalmi periódusán kívül, augusztus 20. és október 15. között kell elvégezni. Amennyiben az időjárási körülmények hirtelen megváltoznak (gyors lehűlés, tartósan csapadékos időjárás, stb.), úgy a fakivágások, illetve az ahhoz kapcsolódó munkálatok befejezési határidejét ennek megfelelően kell ütemezni. Gallyazást követően az 5 cm-nél nagyobb átmérőjű vágáslapok esetében sebkezelést kell alkalmazni, mely kizárólag sebkezelő anyaggal végezhető. Amennyiben minden kétséget kizáróan bizonyítható, hogy a fa nem telelőhelye denevéreknek, a kitermelés március 15-ig végezhető. A munkát lehetőség szerint – a lágyszárú szint védelme érdekében – fagyott talajon kell végezni.
23. Az invazív fák kivágását „szakaszosan” (több évre ütemezve) egészségi állapotuk figyelembevételével kell elvégezni. Az invazív fafajok egyedei a több évtizede kialakult jelenlegi élőhely szerves részét képezik, fészkelő-, búvó- és tálpálkozó helyet biztosítva. Ezért ezen fák nem távolíthatóak el a munkálatok során egyszerre. Az invazív fajok „lecserélése” őshonos, Nagyerdőre jellemző fajokra a - kisebb környezeti terhelés csökkentése miatt - csak szakaszosan, több évre kiterjedően végezhető.
24. A kivágandó fák kijelölését a szakmai koordinátor jelenlétében kell elvégezni.
25. Invazív, gyökérről újrasarjadó fák esetében a fakivágást a talajszinten kell elvégezni. A nagyobb törzskörméretű invazív fajú faegyedek fakivágást megelőzően indokolt a kivágást megelőző vegyszeres kezelés. Tuskózással kizárólag a 10 cm-nél kisebb vágáslappal „hátramaradt” tuskók távolíthatóak el. A bolygatás elkerülése érdekében a 10 cm-nél nagyobb tuskók esetében glifozát tartalmú szerrel kell a tuskók felületét kezelni közvetlenül a kivágási munkálatokat követően. A kezeléseket csak növényvédelmi szakember végezheti.
26. Amennyiben fakivágásra kerül sor, úgy a tájidegen fajok kivágott törzsét a területről el kell szállítani. Az őshonos fák törzsét szakmailag meghatározott mennyiségben holtfaként a területen kell hagyni (kivétel: növény-egészségügyi kitermelés), ezzel is segítve a korhadéklakó fajok fennmaradását, faj és egyedszámának növekedését.

27. A területről őshonos fafajok növény-egészségügyi okokból, illetve balesetveszély miatt távolíthatóak el.
28. A fák gallyazása emelőkosaras autóról kizárólag a sétányok melletti utakról a szakmai koordinátor által eldöntött és kijelölt helyről végezhető. Emelőkosaras autó kizárólag a vegetációval nem borított, kiépített közlekedési utakon, aszfaltozott területeken közlekedhet. A vegetációval sűrűn borított részekre emelőkosaras autót bevinni tilos.
29. Amennyiben a kivágandó fák emelőkosaras autóról nem közelíthetők meg, úgy a kivágást alpin technika alkalmazásával kell megvalósítani. A kivágást - amennyiben egyéb korlátozó okok (denevérvédelem) nincsenek - lehetőleg fagyott talajon kell végezni.
30. Fakivágási munkálatok csak életvédelmi és balesetveszély elhárítási célból történhetnek. Amennyiben a fakivágás olyan fát érint, amelyen természetes odú, vagy olyan korhadás van, amely alkalmas denevérek, egyéb kisemlősök meghúzódására, azt előtte szakemberrel meg kell vizsgálatni, hogy valóban „lakatlan”-e.
31. Az odúlakó madarak számára A, B, C, D típusú mesterséges odúkat, valamint denevérodúkat kell kihelyezni a területen. Az odúkat kizárólag szakmai koordinátor által előre kijelölt helyen lehet elhelyezni a telepítendő fajok territórium igényének figyelembevételével, a tájolás pontos meghatározása miatt, valamint a zavaró hatások elkerülése érdekében.
32. Azon fák eltávolítása melyeken már mesterséges odú van kihelyezve, csak balesetveszély megelőzése érdekében lehetséges, és az odú áthelyezéséről szakmai koordinátor felügyeletével gondoskodni kell.
33. Természetvédelmi szempontból és a koros tölgyek egészségi állapotromlásának megfékezésére a fák törzsére feltörekvő borostyánt vissza kell szorítani. A felfutó indákat el kell vágni, és a törzs környezetében 1 méteres sugarú körben a borostyánt el kell távolítani.
34. A munkálatokkal érintett területeken meg kell akadályozni a gyomosodást. Kizárólag mechanikai (kézi gyomlálás, kaszálás) gyomirtás alkalmazható. A kaszálások havi egy alkalommal végezhetőek június közepétől. A gyomok intenzív előretörése esetén a terület előzetes felmérése után a vegetációs időszak elejétől végezhető a terület kaszálása. A mechanikai gyomirtás során kímélni kell az őshonos fajokból álló „újulat” egyedeit. Leghatékonyabb eljárás a kézi gyomirtás. A feljövő nitrofitá gyomokat (vérehulló fecskefű, kisvirágú nyenyúlhozám), a parlagfűvet, és a mérgező (termesű) gyomnövényeket is (alkörmös, fekete csucsor) kézi gyomirtással kell eltávolítani.
35. A kivágott fák helyére kijelölt őshonos, a Nagyerdő korábbi vegetációjára jellemző fafajok telepítését minden év december 15-ig el kell végezni. A telepítést úgy kell elvégezni, hogy a fák fajuknak, habitusuknak megfelelően tudjanak növekedni. A telepítést követően gondoskodni kell a telepített fák növényápolási munkáinak (öntözés, gyomirtás, stb.) elvégzéséről. A növényápolási munkálatok során növényvédő szerek közül csak a vektor rovarok szájszervével átvihető vírusfertőzést csökkentő, paraffinolaj hatóanyag tartalmú szerek használhatóak.
36. A cserjeszelekcióval érintett erdőfoltok területén őshonos cserjefajokat kell telepíteni (csíkos kecskerágó, bibircses kecskerágó, közönséges mogyoró, egybibés galagonya, ükörke lonc, veresgyűrű som, közönséges kutyabenge, kökény, fagyal, stb.).
37. A területen a cserjék telepítése szeptember végén, míg az őshonos fafajok telepítése november közepétől kezdhetőek meg és december közepéig végezhető. Az újonnan telepített fák és cserjék tavaszi metszését a vegetáció beindulásáig (rügypattanás előtt!), de legkésőbb adott év március 31-ig be kell fejezni.
38. Az őshonos fajok mellett kiemelkedő esztétikai élményt nyújtó fák, cserjék is telepíthetők. Kizárólag olyan fajok, amelyeknek nincs inváziós hajlama és a területre jellemző őshonos fajokkal nem hibridizálódnak.
39. El kell végezni a lágyszárú szint rekonstrukcióját is. Az erdő sétányainak közelében a Nagyerdő korábbi vegetációjára jellemző fajú növények telepítését kell elvégezni (gyöngyvirág, odvas keltike, széleslevelű salamonpecsét, soktérű salamonpecsét, bogláros szellőrózsa). Elősegítve ezzel a gyomosodás megakadályozását.

40. Az értékes lágyszárú fajok egyedeit, csoportjait GPS koordinátáik meghatározásával nyilvántartásba kell venni, és térképen jelölni.

b) Fajok védelme

1. Az egykori Nagyerdő mára megmaradt elemeinek - a biológiai kor felső határát elérő kocsányos tölgyek és a hozzájuk kötődő nagy hőscincér - védelmét biztosítani kell a területen. A lágyszárú szint megmaradt fragmentumai még hordozzák az eurosibériai erdőssztyepp tölgyesek egyes karakterfajait, jelölő elemeit: odvas keltike, bogláros szellőrózsa, foltos kontyvirág.
2. A területen élő madárfajok élő- és szaporodó helyének fokozott védelme, biztosítása érdekében fészkelő és búvóhelynek alkalmas cserjefoltokat kell kialakítani.
3. Mesterséges odúk kihelyezésével segíteni kell az odúlakó madár és denevérfajok sikeres megtelepedését, faj és egyedszámának növekedését.
4. Az értékes rovarfajok (cincérek, orrszarvú bogár, szarvasbogár, stb.) élőhelyeinek (öreg fák, korhadó területen hagyott törzsek), biotópjainak védelmét biztosítani kell, illetve az idős őshonos fafajokat, melyek a denevérpopuláció fennmaradásához nélkülözhetetlenek.

c) Táj- és kultúrtörténeti értékek

A tervezési terület tájképi jellegét az alábbi táji értékek megtartásával meg kell őrizni:

1. Egységes parki jelleg, amely tartalmaz nyílt gyepfelületeket, ligetes parki területeket, lombkoronaszintben zárt erdei részeket és tisztásokat.
2. Ligetes öregtölgyes erdőrészek.
3. Természetes felszíni formák, homokalakulatok (pl. a Nagyerdei Stadion mögötti homokbefűvásos terület).
4. A tervezési terület északnyugati részén lévő Víztorony épülete.
5. A Nagyerdei Stadion északi bejáratánál a „régí stadion“ egykori bejáratát övező falak.

d) Látogatás

da) Turizmust érintő kezelési előírások, általános korlátozások

1. A tervezési terület szabadon látogatható, de az ott végzett tevékenységek csakis a természetvédelmi kezelői előírások figyelembevételével végezhetők.
2. A területen tüzet gyújtani tilos!
3. A fenntartó beavatkozások idején és balesetveszély esetén a természetvédelmi hatóság időszakos látogatási korlátozást rendelhet el.
4. Az erdőállományt és a hozzá kötődő élővilágot károsítani tilos!
5. Minden olyan tevékenység, amely a védett fajok pusztulását idézi elő, vagy fokozottan védett fajok szaporodását zavarja, hatósági eljárást von maga után.

db) A területen tartandó közösségi eseményeket, illetve rendezvényeket érintő speciális előírások

1. Védett területen a gépjárművek közlekedésére a meglévő utakat kell használni.
2. A rendezvény lebonyolítása előtt, és a rendezvény lebonyolítását követően a természetvédelmi kezelővel helyszíni bejárás megtartása szükséges, melynek során jegyzőkönyvben rögzítésre kerül a parkalkotók állapota, és a szükséges helyreállítási munkálatok előírásai.
3. A nagy forgalmú rendezvényeket megelőzően a terület kiemelt jellegének megfelelő gyepek színvonalának megőrzése érdekében az előzetes helyszíni bejárás során jegyzőkönyvben rögzített időpontokban (rendezvény előtt és után) a rendező köteles gondoskodni a gyepfelületek kondicionálásáról (gyepszellőztetés, tápanyagutánpótlás, felülevetés).
4. A terület használata során kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti értékek és rendszerek, a tájképi adottságok és egyedi értékek megőrzésére.
5. A rendezvényen részt vevőknek be kell tartani a környezetvédelmi és természetvédelmi előírásokat.

6. A rendezvény során folyamatosan gondoskodni kell a hulladék gyűjtéséről és elszállításáról.
7. A rendezvény befejezését követően a szervezőnek haladéktalanul, de legkésőbb a rendezvényt követő munkanapon meg kell kezdeni az eredeti állapot helyreállítását. A helyreállítás végső határideje a rendezvényt követő helyszíni bejárás felvett jegyzőkönyvben kerül megállapításra.
8. Amennyiben a rendezvény során a közterületi parkban, bútorzatban kár keletkezik, annak helyreállítási költségei a szervezőt terhelik.
9. A rendezvényt követően a szükséges helyreállítási munkálatok keretében kiemelt figyelmet kell fordítani a terület parki jellegét meghatározó gyepfelületek helyreállítására. Amennyiben egy adott terület egység gyepfelülete károsodik, úgy a gyepfelület egységes esztétikai megjelenésének megőrzése érdekében a helyreállítási munkálatoknak a terület egység egészére ki kell terjednie.
10. Rendezvény érdekében, a területen történő őshonos cserje, vagy más őshonos növényzet irtása, kizárólag a rendezvény lebonyolításának megkönnyítése, vagy befogadó képességének növelése érdekében nem lehetséges.

e) Oktatás és bemutatás

1. A tervezési területen az oktatást és bemutatást szolgáló infrastruktúrát védettséget jelző táblák és információs táblák karbantartásával és bővítésével, valamint mesterséges madár- és denevérodúk kihelyezésével fejleszteni kell.

2. A területen oktatási és bemutatási tevékenység az egyéb jogszabályi előírások betartása mellett a természetvédelmi kezelőnek legalább 5 nappal előre benyújtott tájékoztatás alapján végezhető.

f) Kutatás, vizsgálatok

A területen kutatási tevékenység az egyéb jogszabályi előírások betartása mellett a természetvédelmi kezelőnek legalább 30 nappal előre benyújtott, és elfogadott kutatási terv alapján végezhető.

g) Terület és földhasználat

1. A területen csak kiemelt közérdekből, vagy természetvédelmi célok, valamint a parki, rekreációs fejlesztések kapcsán szükséges indokból épülhet olyan építmény (a továbbiakban mobil építmény), amelyek kihelyezése nem jár földmunkák végzésével.
2. A mobil építmények elhelyezése, valamint a földmunkák végzésével járó munkálatok megkezdése előtt a természetvédelmi kezelővel előzetes helyszíni bejárás szükséges.
3. A földutakon csak a természetvédelmi kezelés, a tulajdonosi jogok gyakorlása, jogszabályban előírt, valamint jogszabályban előírt engedéllyel rendelkező tevékenységek végzése érdekében lehetséges a gépjárművel történő közlekedés, illetve munkavégzés.

h) Természetvédelmi infrastruktúra

ha) Általános előírások

1. A nem szilárd (szórt) burkolatú járdák és sétányok fenntartása során gondoskodni kell azok tavaszi és évközi frissítő felületgereblyezéséről és ezzel együtt a gyepfelülettel határos részeken a gypeszél vágásról, vegetációs időszakban a mechanikai módszerekkel történő gyommentesen tartásáról. Az erdei sétányok (szórt, mulcs, murva) tisztán tartását, seprését szükség szerint, folyamatosan el kell végezni, a kommunális eredetű szemetet és egyéb hulladékot naponta el kell távolítani. A hóeltakarítást a felületeken az időjárási viszonyoknak megfelelően a főbb utakon sepréssel el kell végezni. A szórt burkolatú járdák, sétányok felülterítését évente a teljes felületen el kell végezni.
2. Szilárd burkolatú járdák, sétányok fenntartása során naponta gondoskodni kell azok tisztántartásáról kézzel vagy géppel végzett sepréssel, a nagyobb és könnyű hulladékok folyamatos gyűjtéséről és elszállításáról. A hó eltakarítását, síkosság mentesítést szükség

szerint el kell végezni folyami homok vagy egyéb természetes eredetű érdesítő anyag felhasználással. A területen sózás vagy más vegyi síktalanító anyag, csákány, jégvágó nem használható. A síkosság-mentesítést a jegesedés észlelésétől számított 2 órán belül kell megkezdeni. A burkolaton megjelent gyomokat rendszeresen el kell távolítani. A díszburkolatot folyamatosan tisztán kell tartani, a megjelenő gyomok, és foltot hagyó szennyeződések eltávolításával. A burkolat fugáinak ellenőrzését, tisztántartását, szükség szerinti fugázását, a burkolatban lévő víznyelők, csapadékvíz elvezető folyókák, áttereszek tisztítását havi rendszerességgel kell végezni.

3. A területen lévő hulladékgyűjtők ürítését szükség szerint, a park terhelésének megfelelően folyamatosan kell végezni. Gondoskodni kell a hulladékgyűjtők rendszeres takarításáról, fertőtlenítéséről.
4. A közterületre kihelyezett padok tisztántartásáról, takarításáról folyamatosan, kezelésükről évente kell gondoskodni.
5. Az ivókutak fenntartása során folyamatosan el kell végezni azok tisztítását, a kutak környékének fertőtlenítését és a műköelemek tisztántartását.
6. A megrongált információs táblák helyreállításáról folyamatosan gondoskodni szükséges.

hb) Vizgazdálkodást érintő kezelési előírások

1. A terület vízellátása érdekében nem engedélyezhető olyan beavatkozás, amely csökkentheti a terület vízkészletét, illetve ronthatja annak mezo- és mikroklímáját.
2. A vízfelhasználás jelentős csökkenése érhető el a nem odavaló (tájidegen) növények (gyomosító aljnövényzet és gyomfák) eltávolításával, valamint a tájidegen erdőalkotó fafajok fokozatos lecserélésével honos fafajokra, hogy több talajnedvesség maradjon meg a legfontosabb növényeknek.
3. Az „E”-jelű területeken az őszi avartakarót a területen kell hagyni.

3.4.2. Művelési ághoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.4.2.1. Művelés alól kivett területek kertészeti kezelése

A növényápolási munkák során keletkező növényi hulladékot a lehető legrövidebb időn belül el kell szállítani, a munkavégzést követően növényi hulladék nem maradhat a területen.

A virágfelület akkor tekinthető gondozottnak, hogy ha nincs a felületükön gyom, elvirágzott növényi rész, hulladék.

Az egyes munkaműveletekhez kapcsolódó gyakoriságok és keretszámok évente felülvizsgálatra és megállapításra kerülnek az adott évben január 15-ig.

A tervezési területen belül, a kezelési terv térképi vázlatán világos vonallal körülhatárolt, intenzív kertészeti módszerekkel fenntartott parkrész kezelési előírásai:

a) A park gyepfelületeinek kezelése

1. Az egészséges és erős gyepfelület fenntartása, valamint a gyomosodás megakadályozása érdekében a mesterségesen kialakított, parki gyepfelületeken évente 2 alkalommal gyeplazítást, gypszeplőztetést, és évente legfeljebb 26 alkalommal kaszálást kell végezni, a kaszálék összegyűjtéséről és elszállításáról minden esetben gondoskodni kell.
2. A tápanyagutánpótlás, talajerő visszapótlás engedélyezett készítményekkel, illetve érett, morzsalékos trágyával, komposzttal, alacsony mennyiségű, a talaj adottságoknak megfelelő trágya alkalmazásával megengedhető.
3. Az áttaposások újrafüvesítése és felülvetés akkor elfogadott, ha a kelés mértéke eléri a 90%-ot és egyenletes.
4. A kétszikű gyomok eltávolítása mechanikai módszerekkel végezhető
5. Az őszi lombgereblyézést a lombohullás ütemének megfelelően kell elvégezni. A munkavégzést követően növényi hulladék nem maradhat a területen.

6. Növényvédő szerek használata csak indokolt esetben és csak természetvédelmi célból engedélyezhető.

7. Az „E”- jelű területek gyepterületein természetvédelmi célú tevékenységek (élőhely-rekonstrukció, gyepfelülvetés) kivételével tilos a talajmozgatással járó agrotechnikai beavatkozás.

b) Cserje- és talajtakaró felületek fenntartása

1. A tavaszi, őszi cserjeág ásást az időjárási körülmények figyelembevételével kell elvégezni.

2. A cserje- és talajtakaró ágyak folyamatos gyommentesen tartása érdekében kapálást, gyomlálást kell végezni a gyomok kiszedésével, és a keletkező zöld hulladék elszállításával.

3. A cserje- és talajtakaró ágyak növényeinek fenntartó metszését a koratavaszi időszakban, rügyattanásig el kell végezni, de a növények növekedési ütemének figyelembevételével évközben is szükséges metszés.

4. A cserjék és talajtakaró növények különböző eredetű megbetegedéseinek kezelése, növényvédelme teljes felületen a természetvédelmi hatóság által engedélyezett szerekekkel, illetve a fertőzött hajtások visszavágásával történhet.

5. A pótlást az időjárási körülményeknek megfelelően, de legkésőbb május 15-ig el kell végezni.

6. A fenyőréteg (mulcs) borítás frissítését, pótlását évente két alkalommal el kell végezni.

7. A cserje és talajtakaró felületek tápanyagutánpótlását a növények növekedési erejének figyelembevételével, szükség szerint, engedélyezett készítményekkel kell elvégezni.

c) Sövény fenntartása

1. A sövényalj tisztítást tavasszal, ősszel, gypszélvágással egybe kötve kell elvégezni. A tavaszi munkálatok határideje március 15., az őszi munkálatoké október 31.

2. A sövényalj gyommentesítésére kapálás, gyomlálás havonta, májustól októberig történhet. A keletkező növényi hulladékot a területről a lehető legrövidebb időn belül el kell szállítani.

3. A sövénynyírás tavaszi munkálatait rügyattanásig, de legkésőbb március végéig el kell kezdeni, majd áprilistól szeptember végéig havonta el kell végezni, évközi metszés, vadálás elvégzése is szükséges.

4. A sövényalja tavaszi, őszi mély ásása gypszél vágással az időjárási körülmények figyelembevételével történjen.

5. Növényvédelem különböző eredetű megbetegedések kezelése érdekében teljes felületen, a természetvédelmi hatóság által engedélyezett szerekekkel, módszerekkel végezhető.

6. A pótlást az időjárási körülményeknek megfelelően, de legkésőbb május 15-ig el kell végezni.

7. A tápanyagutánpótlást a növények növekedési erejének figyelembevételével, szükség szerint, engedélyezett készítményekkel kell elvégezni.

d) Park- és sorfa fenntartás

1. A gallyazási munkálatokat 6 méterig, 6-15 m között és 15 m felett kosaras autóval kell végezni. A fitotechnikai munkálatok során a 6 cm-t elérő vagy meghaladó metsz-felületű sebeket kezelni kell. Szükséges szárazoló-, koronaalakító-, ifjító- és koronakönnyítő gallyazás, valamint az épületekre nőtt ágak eltávolítása. A gallyazásokat, fakivágásokat elsősorban a növények nyugalmi állapotában, valamint fészkelési időn kívül (augusztus 20. – március 15.) kell elvégezni, ez alól kivételt jelent az életveszély- és balesetveszély megelőzése és elhárítása érdekében végzett faápolási munkálatok. Szükséges továbbá életvédelmi és biztonsági okokból, valamint az egyes faegyedek egészségi állapotromlásának megfékezésére, a fa stabilitásának növelese érdekében a fákon lévő természetes odúk kezelése. Az odúk kezelését azok tisztításával, drénezésével kell megoldani. Az odúkezelési munkálatokat fészkelési és fiókanevelési időszakon és a denevérek téli nyugalmi periódusán kívül, augusztus 20. és október 15. között kell elvégezni. Az odúkezelési munkálatokat megelőzően egyeztetni kell a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrével.

2. A tő- és törzssarjak eltávolítását 5 m-es magasságig a vegetációs időszakban évente 4 alkalommal, szükséges végezni.

3. A fiatal telepítésű fák tányérozását az öntözési időszakban el kell végezni, a kialakított tányérokot

folyamatosan gyommentesen kell tartani.

4. Növényvédelem különböző eredetű megbetegedések kezelése érdekében, a fertőzött faegyedeken a természetvédelmi hatóság által engedélyezett szerekkel, módszerekkel végezhető.
5. A tápanyagot tavasszal az első metszéssel egyidejűleg kell a facséméték alá kihelyezni.
6. A park és sorfák pótlását kora tavasszal vagy ősszel kell elvégezni fagymentes időben. A kiültetett fákat az ültetéstől számított 2 évig öntözni kell!
7. Tuskómarást a talajszint alatt minimum 30 cm mélységig kell elvégezni, a talajszintig a marás helyét termőfölddel fel kell tölteni.

e) Élő és árnyéki gyepoptló növények fenntartása

1. A tavaszi visszavágást, takarítást a fagyok elmúltával minden év április végéig, az elhalt növényi részek eltávolításával kell elvégezni.
2. Az élő ágyak gyommentesen tartását vegetációs időszakban 12 alkalommal kapálással, gyomlálással el kell távolítani, a rendezvények előtt kiemelten oda kell figyelni.
3. Az elvirágzott növényi részek eltávolítását a növények tavaszi visszavágása után a vegetációs időszakban havonta kell végezni.
4. A tápanyagot tavasszal az első metszéssel egyidejűleg kell a növények alá kihelyezni.
5. A növények pótlását május közepéig kell elvégezni a hiányos felületeken.

f) Virágfelületek fenntartása (egynyári, kétnyári, hagymás)

1. A virágágyak előkészítése ültetéshez: kiürítés, ásás, vonalazás, stb. kiültetési terv szerint.
2. Ültetés: egynyári, Canna, kétnyári palánták és/vagy hagymás növények.
3. Virágágyak gyomlálását, kapálását, gyepszél-vágást az elvirágzott növényi részek eltávolításával áprilistól októberig folyamatosan kell végezni.
4. Öntözést az automata öntözőrendszerrel ki nem épített felületeken évi 65 alkalommal számolva, az időjárási viszonyoknak megfelelően kell végezni
5. Növényvédelem különböző eredetű megbetegedések kezelése érdekében, a teljes felületen a természetvédelmi hatóság által engedélyezett szerekkel, módszerekkel végezhető.
6. Évközi pótlást egy és kétnyári felületeken szükség szerint kell elvégezni.
7. Talajjavítást tőzeges földkeverékkel, a kiültetések előtt a teljes felületen szükséges végezni.
8. A tápanyagot tavasszal a kiültetéssel egyidejűleg kell a területre kijuttatni, majd még kétszer meg kell ismételni, a virágzás meghosszabbításának érdekében.“